

Кислов Д.В.

Национальная академия государственного управления при Президенте Украины,
Киевский торгово-экономический университет

ИНФОРМАЦИОННЫЕ РИСКИ УПРАВЛЕНЧЕСКИХ СИСТЕМ

Аннотация

В статье рассматриваются проблемы возникновения рисков в процессах информационных трансформаций в структурах государственных маркетинговых коммуникаций, а также при принятии и реализации управленческих решений. Анализируются причины угроз, которые могут приводить к искажению и деформации сути и содержания информации в ходе принятия управленческих решений и при их реализации во внешних средах открытых социальных систем. Проблемы эксплуатации маркетинговых коммуникаций исполнительной власти во взаимодействии с обществом формирует новые традиционные формы жизнедеятельности людей: позитивизм, прагматизм на усвоение и исполнения решений. Растущая количества решений, которые как чаще всего двойной смысл предоставляет социума черты «общества риска», что еще раз подтверждает гипотезу Н. Лумана, который отождествлял современное информационное общество с «обществом риска». Компенсации, противодействия и нейтрализации рисков возможны из-за процесс селекции и защиты информации, постоянно должно соотноситься с волевым моментом оценки и влиянием на узлы преобразований во внутреннем управленческом среде в системе, и рассмотрено в статье.

Ключевые слова: государство, знания, информация, коммуникации, маркетинг, маркетинговых коммуникации, риски, решения, трансформации, управление.

Kislov D.V.

National Academy of Public Administration under the President of Ukraine,
Kyiv University of Trade and Economics

INFORMATION RISK OF MANAGEMENT SYSTEMS

Summary

The article discusses the problems related to emergence of risks during the processes of information transformations in the structures of state marketing communications, and during managerial decision making and implementation. It analyzes the causes of threats leading to distortion and deformation of the nature and contents of information about decision making and implementation in external media of open social systems. The problems related to the operation of marketing communications of the executive branch of power in interaction with the society forms new traditional forms of human vital activities: positivism, pragmatism in learning and performance solutions. The growing number of decisions that most often have double meaning confers to the society attributes of the «risk society», which once again confirms the hypothesis of N. Luhmann, who identified the modern information society with the «risk society». Compensations, counteractions and neutralization of risks are possible through the process of selection and protection of information, which should be constantly correlated with the voluntary component of assessment and the impact on the transformation nodes in internal managerial environment in the system, which process is discussed in the article.

Keywords: state of knowledge, information, communication, marketing, marketing communications, risks, decisions, transformation management.

УДК 351:338.24

ЯКІСНИЙ РОЗВИТОК СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ І БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ТА ЄС

Мареніченко В.В., Мареніченко В.В.

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

Визначено сучасний стан розвитку системи вищої освіти в Україні. Досліджено європейський досвід з питань розвитку освіти. Розглянуто основні цілі Болонського процесу. Проаналізовано основні проблеми, що заважають успішному розвитку українського освітнього середовища. Запропоновано сучасні заходи щодо якісного розвитку системи вищої освіти в Україні.

Ключові слова: якісний розвиток, вища освіта, Болонський процес, інтеграція.

Постановка проблеми. Освіта є не тільки культурним, а й одним з вирішальних факторів політичного та економічного розвитку, а також ефективним способом міжнародного спілкування. Особливо важливо враховувати це на сучасному етапі розвитку, коли обмін інформацією, висококваліфікованими фахівцями, перспективними науковими дослідженнями стають обов'язковою умовою економічного успіху.

Особливий інтерес до питань освіти останнім часом обумовлений ще й тим, що зараз багато освітніх

систем проходять період серйозних реформ, від яких безпосередньо залежить майбутнє сучасного прогресу.

Дослідження специфіки соціального-економічного розвитку вважається одним з пріоритетних напрямів аналізу сучасної науки. Досвід економічно розвинутих країн світу показує, що в найбільшій мірі частина їхнього багатства та стабільність економічного середовища визначаються внеском високоосвіченого та мобільного населення. Тому для забезпечення якісного соціально-економічного роз-

вितку приділяється належна увага саме інвестиціям у систему освіти.

Досвід ЄС показує, що вища освіта є одним з найважливіших факторів якісного та успішного розвитку ринкової економіки та соціуму. Актуалізується питання зосередження уваги держави на вищу освіту, оскільки вона сприяє стабільному і ефективному економічному зростанню та зміцненню конкурентоспроможності країни. Процес інтеграції України в ЄС супроводжується створенням спільного освітньо-наукового середовища та розробкою єдиних критеріїв у цій сфері в глобальному масштабі.

Перспектива європейської інтеграції та взаємодії є вагомим стимулом для успішної економічної та політичної трансформації. Європейська інтеграція, таким чином, стає ключовою ланкою відкриття України світу, переходу до відкритого демократичного суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема якісного розвитку вищої освіти є багатогранною та охоплює всі фактори освітньої діяльності. Вона вимагає комплексного та системного підходу до розв'язання задач та створення чітких механізмів регулювання. Питанням розвитку сучасної вищої освіти присвячено багато наукових праць таких вчених, як Н. Бондарчук, Л. Васильєва, В. Гальперіна, Л. Гаркуша, А. Гармаш, А. Кобець, В. Пинзеник, І. Приходько, В. Сиченко.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Віддаючи належне значення різнобічним теоретичним і практичним дослідженням у цій сфері, слід визнати доцільність розвитку наукової думки у сфері створення та застосування заходів реалізації якісного розвитку вищої освіти. Сьогодні все більше актуалізується питання якісного розвитку вищої освіти саме в умовах євроінтеграційних процесів України. Це підтверджується розробкою стратегічних напрямів України до 2020 р. Відповідно до Стратегії Європейського співробітництва в галузі освіти та навчання передбачено наступне:

- навчання впродовж життя та мобільність;
- якість та ефективність;
- рівність і соціальна єдність;
- творчість, у тому числі розвиток підприємництва.

Тому на сучасному етапі розгортання активної співпраці України та ЄС виникає потреба поглибленого вивчення інтегрованого підходу освітньої системи.

Метою статті є пошук сучасних заходів забезпечення якісного розвитку системи вищої освіти в Україні на основі європейського досвіду. Основними завданнями дослідження є аналіз сучасного досвіду та стану освітніх систем України та ЄС, дослідження проблем та факторів, що заважають успішному розвитку сучасної освіти, а також пошук шляхів реалізації системного та комплексного механізму вищої освіти в Україні.

Виклад основного матеріалу. У міжнародних рейтингах конкурентоспроможності Україну відносять до країн, що розвивається, тобто характеризуються підвищеною політичною та економічною нестабільністю, несприятливим інвестиційним кліматом і надзвичайно високими ризиками господарської діяльності.

За щорічними даними звіту Всесвітнього економічного форуму, Україна значно поступається країнам з розвинутою економікою. Конкурентоспроможність країни визначається чинниками, серед яких важливу роль відіграють її науковий потенціал, рівень освіченості населення, людські ресурси. У країнах, що розвиваються, зокрема й в Україні, людський капітал – це найбільш недооцінений актив [6].

Аналізуючи актуальність системи вищої освіти, слід підкреслити, що в сучасних умовах на перше місце ставлять її роль у розвитку суспільства та економіки. Вчені наголошують, що якісний розвиток державотворчих процесів за рахунок системи вищої освіти може призвести до збільшення валового продукту [2].

Реформування системи освіти в ЄС є одним із стратегічних пріоритетів цього об'єднання. На сучасному етапі розвитку економічного та соціального середовища ЄС визначено пріоритетні напрями реформи освітньої галузі з особливим акцентом на покращенні навичок і підвищенні професійної підготовки та компетенцій представників освіти. В сучасних умовах актуалізується важливість підвищення якості освіти та навчання, а також необхідність узгодження освітньої політики з національними, регіональними та місцевими проектами та програмами з економічного розвитку країн-членів ЄС. Зокрема, державам-членам ЄС рекомендується:

- зосередити професійну освіту і навчання у сферах, які враховують потенційні потреби регіонів ЄС та в яких відчувається брак кваліфікованих кадрів;
- запровадити курс освітніх програм для низькокваліфікованих кадрів за допомогою навчання без відриву від виробництва;
- оптимізувати навчальний процес з професійної перепідготовки шляхом впровадження дистанційного навчання, передбачивши необхідне програмне та методичне забезпечення [5].

В Україні, згідно із законом «Про вищу освіту», з метою розвитку міжнародної співпраці у сфері вищої освіти та її інтеграції до світового освітнього простору держава сприяє:

- впровадженню механізму гарантії якості вищої освіти для створення необхідної взаємодовіри, гармонізації систем оцінювання якості вищої освіти України та Європейського простору вищої освіти;
- узгодженню Національної рамки кваліфікацій з рамкою кваліфікацій Європейського простору вищої освіти для забезпечення академічної та професійної мобільності та навчання протягом життя;
- співпраці з Європейською мережею національних центрів інформації про академічну мобільність та визнання;
- впровадженню на міжнародному ринку результатів наукових, технічних, технологічних та інших розробок вищих навчальних закладів, продажу їхніх патентів та ліцензій;
- залученню коштів міжнародних фондів, установ, громадських організацій для виконання у вищих навчальних закладах наукових, освітніх та інших програм [5].

Україна вже давно знаходиться на шляху розвитку європейського освітнього простору, приймаючи участь у Болонському процесі. Та чим більше часу наша країна знаходиться в цьому русі, тим меншої динаміки набуває цей процес. На наш погляд, Україні необхідний новий імпульс для якісного розвитку системи вищої освіти та Болонського процесу.

Болонський процес для ЄС – це, насамперед, творчий процес об'єднання «ноу-хау» національних освітніх систем, що забезпечили безпрецедентне лідерство країн на основі функціонування людських ресурсів [1].

Стратегічною метою Болонського процесу є створення та реалізація такого європейського простору вищої освіти, який буде конкурентоспроможним та привабливим як для самих європейців, так і для студентів з усіх куточків світу. Європейський простір вищої освіти ґрунтується на міжнародному співробітництві та має усунути перепони і забез-

печити широкий доступ до якісної вищої освіти, що базується на принципах демократії й незалежності університетів, їхньої наукової і дослідницької самостійності; активізувати мобільність студентів і науково-педагогічних кадрів; підготувати молодь до активного життя в демократичному суспільстві, закласти основи для їхньої професійної кар'єри й особистого розвитку [3].

Основними цілями Болонського процесу є:

- запровадження системи зрозумілих і порівнюваних дипломів і звань;
- встановлення дворівневої системи освіти (бакалаврат, магістратура);
- впровадження кредитної системи ECTS;
- розвиток навчання протягом усього життя (lifelong learning);
- розвиток мобільності студентів і викладачів;
- просування Європейського простору вищої освіти;
- підготовка випускників до ринку праці.

ЄС зацікавлений у тому, щоб в ВНЗ країн спільноти навчалася талановита молодь з усього світу. Але директива ЄС, яка має гарантувати «академічну мобільність» для іноземців, досі в процесі удосконалення. Мобільність є одним з ключових надбань Європейського Союзу у сфері освіти: студенти країн ЄС можуть на будь-якому етапі навчання перевестися до університету іншої країни спільноти або навчатися за кордоном кілька семестрів.

Про успіхи у цій сфері свідчить приклад Німеччини. Так, німецькі студенти дедалі частіше їдуть навчатися в інші країни ЄС. За останні десять років кількість німців в університетах інших країн спільноти зросла вдвічі та становить сьогодні більше 115 тисяч осіб.

Українцям, які бажають навчатися в одній з країн ЄС, доведеться мати справу з неабиякими бюрократичними перепонами. «Візове питання» – найперша проблема, з якою зіштовхуються іноземці.

Тим не менш, попри бюрократичні перепони, кількість іноземних студентів у ВНЗ країн ЄС постійно зростає: щороку, за даними Єврокомісії, до університетів країн спільноти зараховують більше двохсот тисяч студентів з країн поза межами ЄС. При цьому Мобільність студентів сприяє глобальному економічному розвитку, обміну знаннями та ідеями [7].

Україна вже виконала більшість з вище окреслених пунктів. Наприклад, для наближення до вирішення поставленої мети в напрямку досягнення рівня європейських стандартів освіти в Україні було здійснено ряд кроків, зокрема:

- запроваджено використання Додатку до диплому (він включає у себе інформацію про навички, набуті під час навчання);
- розроблено систему дворівневої освіти;
- в оцінюванні досягнень студента запроваджено використання системи ECTS;
- популяризується активізація мобільності студентів.

Проте деякі з них, стратегічні цілі, потребують нового поштовху, створення нових механізмів якісного розвитку системи вищої освіти, таких як вихід української молоді на європейські ринки праці та розвиток українського конкурентоспроможного ринку праці в європейській економіці.

Потрібно виокремити наступні проблеми, що заважають успішному розвитку українського освітнього середовища:

- низька ефективність українських освітніх закладів в сфері інноваційних розробок та досліджень, внеску свого вкладу до світового банку знань;

- відсутність залучення студентів на всіх рівнях щодо запровадження інновацій в системі вищої освіти;

- низький рівень взаємодії з міжнародними освітніми та науковими мережами, мобільності студентів і викладачів, зв'язку з бізнес-середовищем;

- відсутність мотивації викладачів, студентів, роботодавців, а також урядових та неурядових структур до підвищення якості вищої освіти;

- недостатня сформованість ринку освітніх послуг;

- низький рівень виконання зобов'язань державних органів перед суб'єктами системи вищої освіти;

- високий рівень розшарованості доступу населення до якісної освіти;

- брак механізмів орієнтації системи освіти на потреби суспільства;

- вузька свобода дій вільної діяльності ВНЗ відповідно до їх власних планів та цілей.

Для подолання вищезазначених та інших проблем, які можуть стати на шляху якісного розвитку системи вищої освіти в Україні, доцільно запровадити в Україні наступні заходи:

- оптимізація системи державного замовлення на підготовку фахівців за участю роботодавців з метою створення державного замовлення у відповідності до реальних потреб приватного та державного сектору;

- розвиток експортного потенціалу представників вищої освіти, прискорення процесів модернізації освіти та створення українсько-європейського освітнього бренду;

- цілеспрямована пропагандистська освітня робота щодо цінності спеціальностей на національному і європейському ринках праці;

- популяризація принципів якісної європейської освіти, можливість її отримання в Україні та за кордоном;

- розвиток партнерських відносин ВНЗ України та європейських держав;

- проведення міжнародних науково-освітніх конференцій, симпозіумів, форумів та інших заходів на території України із залученням вчених із світовим ім'ям та практичних лідерів, що досягли успіху у практичних дослідженнях з питань тенденцій, проблем та перспектив вищої освіти в Україні та ЄС;

- організація та видання міжнародних фахових видань з актуальних питань у сфері освіти та науки, висвітлення у засобах масової інформації процесу та результатів освітньої діяльності органів влади на постійній основі;

- продуктивна взаємодія органів державної, місцевої влади та представників освітніх установ в Україні, а також їх активна співпраця з дипломатичними та консульськими установами в Україні та в державах ЄС.

На наш погляд, держава має активніше співпрацювати з представниками системи вищої освіти. У розвинених країнах ВНЗ мають прямий вплив на формування освітніх державних програм, що, в свою чергу, дає можливість модифікувати систему освіти під сучасні реалії. На наш погляд, цю практику необхідно застосовувати в Україні. Слід зазначити, що сьогодні необхідно відновлювати сферу освітніх та наукових досліджень, створювати такі механізми регулювання, в основі яких буде якісний розвиток фундаментальної освіти та науки з інноваційним напрямом.

Висновки і пропозиції. Сучасна Україна має досягти членства в ЄС, а це неможливо без визнання рівнів кваліфікації українських спеціалістів у світовому академічному просторі, підвищення рівня якості та змісту освіти. Реалізація цих намірів можлива

лише тоді, коли освіта буде спиратися як на традиційні, так і нові європейські принципи, що вже впроваджені в сучасному освітньому середовищі ЄС.

Виходячи з вищезазначеного матеріалу статті, пріоритетними напрямками державного регулювання щодо якісного розвитку вищої освіти можуть бути:

- розвиток освіти як відкритої державно-суспільної системи;
- створення для громадян індивідуалізації освіти на основі запровадження рівних можливостей у здобутті освіти;

- постійне підвищення якості освіти;
- підвищення соціального статусу і професіоналізму працівників освіти;
- запровадження освітніх інновацій та інформаційних технологій.

Завдяки системному державному регулюванню розвитку системи освіти і, в тому числі, вищої, в Україні у відповідності до європейських стандартів буде забезпечено високий рівень освіти, який стане гарантом високої якості життя українського народу.

Список літератури:

1. Гальперіна В. Дослідження та аналіз освітньої політики у вітчизняному суспільствознавстві: здобутки, проблеми, перспективи / В. Гальперіна, В. Савельєв // Вища освіта України [Текст]. – 2006. – № 4. – С. 21-28. – Бібліогр.: с. 27-28.
2. Гаркуша Л. Міжнародний центр: шлях до інтернаціоналізації вищої освіти / Л. Гаркуша // Гуманітарні науки. – 2003. – № 2. – С. 128-133.
3. Гармаш А. Європейський простір вищої освіти: [Електронний ресурс] // – Режим доступу: <http://www.tempus.org.ua>
4. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII (Редакція від 29.05.2015) // Відомості ВРУ. – 2014.
5. Ключові тенденції політики ЄС у сфері освіти та навчання, програма ЄС «Еразмус +» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua>
6. На шляху до «Європи знань» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua>
7. Чи скоро «європейська мобільність» стане доступною українським студентам? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua>

Марениченко В.В., Марениченко В.В.

Днепропетровский государственный аграрно-экономический университет

РАЗВИТИЕ СИСТЕМЫ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ И БОЛОНСКОГО ПРОЦЕССА В УСЛОВИЯХ ИНТЕГРАЦИИ УКРАИНЫ И ЕС

Аннотация

Определено современное состояние развития системы высшего образования в Украине. Исследован европейский опыт по вопросам развития образования. Рассмотрены основные цели Болонского процесса. Проанализированы основные проблемы, которые мешают успешному развитию украинской образовательной среды. Предложены современные меры по качественному развитию системы высшего образования в Украине.

Ключевые слова: качественное развитие, высшее образование, Болонский процесс, интеграция.

Marenichenko V.V., Marenichenko V.V.

Dnipropetrovsk State Agrarian and Economic University

DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION SYSTEM AND THE BOLOGNA PROCESS IN CONDITIONS OF EU AND UKRAINE INTEGRATION

Summary

The current state of higher education in Ukraine is defined. The European experience in the development of education is studied. The main objectives of the Bologna process are considered. The basic problems that hinder the successful development of Ukrainian educational environment are analyzed. The modern measures of quality development of higher education in Ukraine are suggested.

Keywords: quality development, higher education, the Bologna Process, integration.